

Opatrenia na zabezpečenie stabilných dodávok strategických tovarov

Opatrenia smerujúce k zabezpečeniu stabilných dodávok strategických tovarov, ktorými sú predovšetkým energetické suroviny a opatrenia na diverzifikáciu ich dodávok sú definované v Stratégií energetickej bezpečnosti SR nasledovne:

Nepretržite aktualizovať výber vhodných dodávateľov čierneho uhlia.

Spotrebiteľia čierneho uhlia si vedú zoznam dodávateľov, ktorý priebežne aktualizujú a vyberajú najlepšieho dodávateľa podľa vybraných parametrov v zmysle platnej legislatívy. Dovoz čierneho uhlia na Slovensko je určený hlavne oceliarskym priemyslom U.S. Steel Košice, s.r.o., ako aj Elektrárnami Vojany I., ktorých poloha v rámci železničnej dopravy umožňuje využívať širokorozchodnú trať. MH SR eviduje pokles ceny čierneho uhlia, a to z dôvodu prudkého zníženia hodnoty ruského rubľa oproti doláru v dôsledku sankcií a poklesu cien ropy, ako aj rozvoju technológie ťažby bridlicového plynu v USA, kde elektrárne prechádzajú z uhlia na zemný plyn a dochádza k exportu lacného uhlia do Európy.

Podporiť vybudovanie vodných ciest pre efektívnu dopravu uhlia.

Potenciál vodnej cesty Rýn - Mohan - Dunaj umožňuje prístup k veľkým Európskym prístavom Amsterdam - Rotterdam - Antverpy (ARA), kde sa importuje uhlie z Austrálie, Južnej Afriky a Severnej Ameriky. MH SR sleduje strategické dokumenty v rámci rozvoja vodnej dopravy na Dunaji a v prípade, že niektorý z nich bude riešiť vybudovanie efektívnych vodných ciest pre dopravu uhlia, MH SR bude príslušný projekt podporovať.

Podporovať rozvoj vzájomných prepojení ropovodných sietí medzi krajinami EÚ s cieľom zvýšenia stability ekonomiky celej EÚ.

MH SR sa v súčinnosti s príslušnými organizáciami v jeho pôsobnosti aktívne zapojilo do prípravy zoznamu tzv. projektov spoločného záujmu EÚ v plyne, elektroenergetike a v rope. Výsledkom v oblasti ropy je zaradenie navrhovaných projektov severojužného koridoru ako je **projekt ropovodu BSP a tiež rekonštrukcie a navýšenia kapacity ropovodu Adria** medzi strategické projekty EÚ, ktoré boli definitívne schválené EK v rámci projektov spoločného záujmu dňa 14. októbra 2013.

Dosiahnutý stav v diverzifikačných projektoch je nasledujúci:

a) projekt rekonštrukcie a navýšenia kapacity ropovodu Adria

Hlavnou prepravnou trasou ropy z Ruskej federácie je ropovod Družba. V prípade prerušenia dodávok ropy cez ropovod Družba bolo možné okamžité alternatívne riešenie dodávok ropy do SR prepravnou trasou cez ropovod Adria z Jadranského mora a to v objeme 3 - 3,5 mil. ton ropy ročne. Po zrealizovanej rekonštrukcii tento ropovod Adria - Friendship I v dĺžke necelých 9 km na slovenskej strane a zhruba 120 km na maďarskej strane bol uvedený do prevádzky 09. 02. 2015, aby zabezpečil navýšenie pôvodnej kapacity na takmer dvojnásobok, t.j. na 6 mil. ton ropy ročne. Tento úsek ropovodu medzi slovenským mestom Šahy a maďarským mestom Százhalombatta poskytne krátkodobé ale i dlhodobé zabezpečenie ropy pre SR, pokiaľ by došlo k výpadku v dodávkach na hlavnej trase prostredníctvom ropovodu Družba.

b) perspektívnym diverzifikačným projektom je aj **projekt ropovodného prepojenia Bratislava - Schwechat (BSP)**, ktorým bude možné prepravovať ropu v smere východ-západ / západ-východ v objeme 2,5 - 5 mil. ton ročne.

V súčasnosti sa pracuje na alternatívach trasovania v rámci variantu mestského koridoru, resp. stanovenia jeho novej definitívnej trasy. Súčasťou prác by malo byť v najbližšom období posudzovanie jednotlivých variantov na úrovni odborných a profesijných komisií, ktoré by sa mali tejto téme venovať výlučne po odbornej stránke, zložených z odborníkov Magistrátu hlavného mesta SR Bratislava, zástupcov investora a realizátora projektu. Dňa 03. 03. 2015 požiadal bývalý minister hospodárstva SR P. Pavlis podpredsedu EK zodpovedného za Energetickú úniu M. Šefčoviča oficiálnym listom o štruktúrované posúdenie environmentálnych aspektov uvedeného projektu. Slovenská strana očakáva, že s podporou EK bude tento dôležitý projekt úspešne realizovaný.

Nepretržite aktualizovať výber vhodných dodávateľov ropy a plne liberalizovať trh s ropou.

Dňa 5. decembra 2014 v Moskve bola ministrom energetiky Ruskej federácie (ďalej „RF“) a ministrom hospodárstva SR podpísaná Dohoda medzi obidvoma krajinami o spolupráci v oblasti dlhodobých dodávok ropy z Ruskej federácie do SR a tranzitu ruskej ropy cez územie SR s dobou platnosti od 01. 01. 2015 do 31. 12. 2029. Predmetom uvedenej zmluvy je zabezpečenie dodávok ropy z RF do SR pre vnútornú spotrebu v objeme do 6 mil. ton za rok a tranzitu ruskej ropy cez územie SR do tretích krajín v objeme do 6 mil. ton za rok. Podpísanie tejto dohody je mimoriadne významné aj z hľadiska pokračovania a nadviazania na tradíciu vzťahov medzi oboma krajinami a na predchádzajúcu dohodu o dodávkach ropy, ktorá už bola v minulosti podpísaná medzi našimi krajinami.

V súvislosti s realizáciou vyššie uvedených projektov PCI realizátori aktuálne rokujú s vhodnými dodávateľmi ropy.

Monitorovanie trhov a zabránenie v zneužívaní dominantného postavenia vonkajších a vnútorných dodávateľov je predovšetkým v kompetencii Protimonopolného úradu SR. Tento úrad vykonáva svoju právomoc aj v oblasti ropných trhov. Trh s ropnými produktmi počas posledných 15 rokov sa zmenil kvalitatívne i kvantitatívne. Z uzavretého trhu SR s jedným výrobcou a predajcom ropných produktov sa stal trh integrovaný do liberálneho európskeho ropného trhu, kde o zákazníkov bojujú viacerí regionálni výrobcovia, ktorých produkty predávajú desiatky domácich a zahraničných predajcov. Vývoj maloobchodných cien na Slovensku považujeme za korektný a zodpovedajúci medzinárodným trendom, rovnako tak možno označiť vývoj cien určených pre veľkoobchodníkov. Efektívna hospodárska súťaž je náležite monitorovaná nezávislou inštitúciou – Protimonopolným úradom na základe legislatívy plne aproximovanej s legislatívou EÚ bez cenovej regulácie.

Zmluvne zabezpečiť možnosť dodávok ropy z ČR, z Maďarska a Rakúska (po dobudovaní prepojenia) s cieľom krytia prípadných výpadkov v dodávkach ropy.

V nadväznosti na realizáciu vyššie uvedených projektov spoločného záujmu riešia realizátori predmetných projektov zmluvné zabezpečenie dodávok ropy z Maďarska a Rakúska. Čo sa týka prepravy ropy ropovodom IKL¹ - opačný (reverzný) spôsob dopravy ropy z ČR do SR - k plnému sfunkčneniu ropovodu je potrebná realizácia technických úprav na ropovodnom systéme v ČR a SR, projekt by vyžadoval technické úpravy prečerpávacích

¹ Trasa plánovaného ropovodu Ingolstadt – Kralupy nad Vltavou – Litvínov

staníc na území ČR (momentálne česká strana nevizuje záujem na tejto realizácii, ako aj na uzavretí medzivládnej dohody o dodávkach ropy do SR).

Projekt rekonštrukcie a navýšenia kapacity ropovodu Adria - na slovenskej strane je realizátorom spoločnosť TRANSPETROL, a.s. (ďalej len TP) a Slovnaft a.s., ktorý dňa 05. 12. 2012 podpísali „Memorandum o porozumení medzi spoločnosťou TRANSPETROL, a.s., spoločnosťou SLOVNAFT, a.s., a spoločnosťou MOL Hungarian Oil and Gas Public Limited Company (ďalej len OMV). Prevádzku časti ropovodu prepravujúceho surovú ropu v SR zabezpečuje spoločnosť TRANSPETROL, a.s., a prevádzku časti ropovodu prechádzajúceho na území Maďarska zabezpečuje spoločnosť MOL Hungarian Oil and Gas Public Limited Company. Výsledkom tejto spolupráce je uvedenie do prevádzky 130 km dlhého úseku ropovodu Adria - Friendship 1.

Projekt BSP - na slovenskej strane je realizátorom projektu spoločnosť TRANSPETROL, a.s., na rakúskej strane firma OMV Refining & Marketing GmbH. Spoločnosť OMV má pripravenú zmluvu s ruskými producentmi na dodávky ropy z RF ropovodom Družba a BSP. Zmluva podmieňuje podpísanie dohody o preprave ropy a prevádzkovaní ropovodu BSP medzi investormi TP a OMV. Súčasťou zmluvy o dodávkach ropy bude garancia spoločnosti OMV na objemy odberu ropy prostredníctvom ropovodu Družba a BSP v rámci dohodnutej prepravnej tarify so spoločnosťou TP a tiež zmluvná garancia OMV na reverzné dodávky ropy na územie SR na základe vzájomne dohodnutých podmienok. Dodávky ropy budú predmetom dlhodobého kontraktu uzatvoreného počas celej doby návratnosti na báze take-or-pay a tiež nastavenia vhodnej tarifnej politiky. Budovanie tohto cezhraničného prepojenia bolo taktiež súčasťou Memoranda o porozumení podpísaného medzi ministrom hospodárstva SR a Spolkovým ministrom hospodárstva, rodiny a mládeže Rakúskej republiky o spolupráci v energetickom sektore zo dňa 16. 10. 2009, ktoré majú obe strany zámer naplniť.

Monitorovať ponuku a dopyt plynu z hľadiska dlhodobých trendov a vytvárať podmienky pre dlhodobé zmluvy s dodávateľmi plynu mimo EÚ ako jedného z nástrojov bezpečnosti dodávok plynu

MH SR monitoruje dlhodobé trendy aj krátkodobé zmeny v spotrebe a dodávke plynu v kontexte rozvoja národného hospodárstva aj hospodárstva celej EÚ a diania v tretích krajinách. Na základe toho formuluje krátkodobé aj dlhodobé stratégie a politiky energetickej bezpečnosti. V uplynulom období spotreba plynu na Slovensku zaznamenala pokles, v súčasnosti môžeme hovoriť o jej stagnácii na úrovni približne 5 miliárd m³ ročne. V spolupráci s vládami, s relevantnými subjektmi na Slovensku aj v rámci regiónu, s prepravcami plynu ako aj s tretími krajinami vytvára MH SR podmienky pre plynulé zásobovanie s plynom. Dlhodobé zmluvy na dodávku plynu SR naďalej považuje za jeden z významných nástrojov bezpečnosti dodávok. Uzatváranie samotných kontraktov sa aktuálne uskutočňuje na úrovni dotknutých komerčných subjektov. SR je pripravená vyhodnocovať možnosti, ktoré sú aktuálne navrhované v rámci Európskej stratégie energetickej bezpečnosti.

Podporovať efektívnu a nákladovo prijateľnú diverzifikáciu zdrojov plynu a diverzifikáciu dopravných ciest plynu a za týmto účelom podporovať investície do infraštruktúry pre možnosť diverzifikácie dodávok plynu

V uplynulom období MH SR vyvinulo úsilie v zabezpečení investícií a samotnej výstavby diverzifikačných projektov dopravných ciest pre dodávky plynu. Výsledkom je zaradenie navrhovaných projektov severojužného koridoru do zoznamu projektov spoločného záujmu, ktorých realizácia môže byť podporená z programu EÚ „CEF“, ako je uvedené v nariadení EP

a Rady EÚ č. 347/2013 o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru. Prepojenie do Maďarska bolo uvedené do prevádzky 1. 07. 2015 a prepojenie do Poľska je v prípravnej fáze. Z hľadiska SR je tiež dôležité v čo najväčšej miere využívanie existujúcich prepravných kapacít.

Dosiahnutý stav diverzifikačných projektov je nasledujúci:

a) projekt plynárenského prepojenia Slovensko – Maďarsko

Dňa 27. 03. 2014 bolo odovzdané do skúšobnej prevádzky prepojenie plynárenských prepravných sietí Slovenska a Maďarska medzi obcami Veľké Zlievce (SR) a Vecsés (Maďarsko). Projekt bol zrealizovaný a do komerčnej prevádzky bol uvedený 1. 07. 2015.

b) projekt plynárenského prepojenia Slovensko – Poľsko

V novembri 2013 bola podpísaná Dohoda medzi vládou SR a vládou Poľska, ktorá stanovuje podmienky spolupráce pri realizácii projektu plynovodu prepájajúceho slovenskú a poľskú prepravnú sieť. Projekt získal status projektu spoločného záujmu EÚ. V súvislosti s týmto projektom bolo 20. 11. 2014 taktiež uzatvorené Memorandum o porozumení medzi slovenským Úradom pre reguláciu sieťových odvetví a poľským regulačným úradom URZĄD REGULACJI ENERGETYKI. Plynárenské prepojenie Slovenska a Poľska je súčasťou plánovaného severno-južného koridoru, nakoľko zvýši likviditu trhu s plynom, zaistí bezpečnosť dodávok za konkurenčné ceny a významne prispeje k zabezpečeniu energetickej bezpečnosti celej EÚ.

Popri včasnej realizácii projektov spoločného záujmu je mimoriadne perspektívnym **projekt Eastring**. Ide o projekt obojsmerného plynovodu, ktorý by pri rešpektovaní práva EÚ a relatívne nízkych nákladoch prepojil trhy juhovýchodnej Európy s trhmi v severozápadnej Európe a umožnil prístup k novým zdrojom plynu. Vzhľadom na fakt, že projekt Eastring má potenciálne zásadný prínos k bezpečnosti dodávok plynu v zraniteľnejších regiónoch Európy a zároveň by významne prispel k integrácii trhov, zasluhuje si pozornosť a podporu EÚ. Projekt bol prezentovaný zástupcami Slovenska na významných európskych fórach a na rokovaníach s EK. V tejto súvislosti bolo v Rige v máji 2015 podpísané memorandum medzi Maďarskom, Rumunskom, Bulharskom a Slovenskom na podporu tohto projektu. Projekt sa bude uchádzať o podporu prostredníctvom mechanizmu Spájame Európu rámci projektov spoločného záujmu.

Vytvárať podmienky pre zapojenie sa SR do medzinárodných plynárenských projektov

SR spolupracuje v oblasti rozvoja energetickej bezpečnosti regiónu v oblasti plynu s krajinami V4 ako aj s ostatnými krajinami v regióne ako je napr. Rakúsko, ale aj Chorvátsko, Bulharsko a Rumunsko. Na základe tejto dlhodobej spolupráce je SR zapojená do všetkých významných projektov zásobovania plynom v regióne.

Príkladom je severo-južný plynárenský koridor, spájajúci LNG² terminály v Chorvátsku a Poľsku a prechádzajúci cez všetky krajiny V4. V závere roka 2013 dostali projekty tohto koridoru štatút projektov spoločného záujmu na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady. Viaceré z týchto projektov sú už v realizácii. Súčasťou severo-južného koridoru je aj reverzná preprava medzi ČR a SR, ktorá je už v prevádzke a prepája plynárenské siete oboch krajín a zvyšuje diverzifikáciu v regióne.

² Liquefied natural gas (skvapalnený zemný plyn)

Súčasťou koridoru je aj prepojenie sietí Maďarska a Slovenska, ktorý bol zrealizovaný a uvedený do komerčnej prevádzky dňa 1.07.2015. Projekt má zásadný význam pre obidve krajiny, ale aj pre región juhovýchodnej Európy. Umožňuje totiž napojiť SR na budúce trasy v južnej Európe a štátom na juh od SR poskytuje možnosť diverzifikácie prepravnej trasy smerom zo severu (MR je prepojené s RO).

Prepojenie smerom na sever bude realizované slovensko-poľským prepojením, zakotveným v medzivládnej dohode medzi obidvoma krajinami. Spoločná pracovná skupina, ktorej sa okrem príslušných ministerstiev zúčastňujú aj obe spoločnosti prepravujúce plyn a národné regulačné orgány, bude napomáhať k urýchľovaniu realizácie uvedeného prepojenia. V súvislosti s krízou v rusko-ukrajinských vzťahoch Slovensko realizovalo projekt reverzného toku na Ukrajinu v snahe posilniť energetickú bezpečnosť Ukrajiny.

Na spoločných rokovaníach zástupcov Slovenska, Ukrajiny a EÚ bol vybraný variant reverzného toku tak, aby bol v súlade so zmluvnými aj legislatívnymi podmienkami, tak národnými ako aj medzinárodnými. Prepravu plynu zabezpečuje spoločnosť Eustream, prevádzkovateľ slovenskej prepravnej siete, na základe procedúry open-season od polovice roka 2014.